

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

4. Alij caus, in quibus licet absque ieiunio Eucharistiam accipere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

sumere, nisi ipse celebret, tunc posset ipse non ieiunus celebrare ad communicandum pro viatico; quia non plus est celebrare, quam communicare, absque ieiunio; quare dispensatus ad hoc, videtur etiam dispensatus ad illud.

70. *Dubitar*
tertio.
Aliquorum
sententia.
Tertio dubitari potest, an sicut potest propter scandalum, vel infamiam vitandam aliquis communicare, vel celebrare absque confessione; sic possit etiam absque ieiunio. Aliqui volunt, adeo stricte obligare hoc præceptum, ut in neutro casu liceat communicare. Oppositum tamen videtur dicendum, cum sit præceptum humanum, quod non solet cum tanto rigore obligare. Vnde Suarez *sect. 5. in fine*, & Vasquez *in presenti disputat. 211. num. 48.* expresse concedunt, propter vitandam infamiam, quam scandalum, cessare obligationem huius præcepti. Et certe cum communiter Doctores dicant, Sacerdotem, qui etiam ante consecrationem recordatur, se aliquid comedis, non obligari ad discedendum ab altari, quando sine scandalo, aut infamiae nota non potest, clare supponunt, posse propter vitandam infamiam communionem accipi à non ieiunio.

71. *Infamia.*
Respondetur
Dices, ergo poterit etiam ob eandem causam vitandi scandali, vel infamiae celebrare Sacerdos absque vestibus sacris, vel pane azymo, cum hæc sint etiam præcepta positiua. Respondetur, licet formaliter consequentia sit bona, ratione tamen diuersa materia posse negari, quia difficile est, contingere tale periculum scandali, vel infamiae in illo casu, imo scandalum, vel infamia vera tunc erit, cum viderint aliquem absque vestibus sacris, vel fermentato celebrare. Nemo enim timere potest infamiam, eo quod, deficiente hostia, vel patena, non celebrat, sicut potest timere, quando prætextu cibi sumpti discedit ab altari, cum possint facile suspicari, vel ipsum scienter accessisse non ieiunium ad celebrandum, vel certe prætextum illi falsum esse, & reuera discedere propter peccatum graue commissum, vel censuram, aut impedimentum aliquod; quod quidem periculum non ita facile est, quando omnes vident defectum hostiæ, vel patenæ; qui defectus, cum sint externi, non relinquunt dubium de aliis defectibus magis occultis, qui sint causa non celebrandi.

72. *Dubitar*
secundo.
Pro complemento duo breuiter aduertenda sunt. Primum est, facultatem communicandi absque ieiunio in mortis periculo non limitari ad agrotum, sed locum habere in iis etiam, qui iuste, vel iniuste interficiendi sunt, vel certe sunt in eiusmodi mortis periculo, nec possunt commode expectare, ut sequenti die ieiunium accipiant. Quari autem potest, an Iudex obligetur ad differendam mortem delinquentis ob eam rationem, ut cras ieiunus communicet? Certum est, non teneri ad hoc Iudicem, quando commode non potest executio sententiæ differri; & multo minus, quando reus ex industria violauit ieiunium, ut ita vitam protraheret: cogere tamen Iudex diu differre ea occasione, & daretur ansa reis impediendi rectum iustitiæ ordinem.

73. *Dubitar*
quarto.
Adde, me non inuenire obligationem in Iudice differendi executionem sententiæ ea de causa, ut ieiunus communicet, qui interficiendus est. Nam licet ex charitate debeat non impedire, si commode possit, quod Sacramenta suscipiat, non tamen debet impedire, quod in eis suscipiendis utatur dispensatione, & facultate, quæ in casu necessitatis uti potest; nec videtur agere contra præceptum, qui reducit aliquem ad casum necessitatis, in quo facultatem habet, & privilegium aliter operandi, v.g. si aliquis habeat facultatem audiendi Missam.

P. Ioan. de Lugo, de Sacramentis.

sam domi in sacello priuato, quando non inuenit Missam in Ecclesia; possum ego etiam die festo nolle facere Sacrum in Ecclesia, & ita reducere eum ad casum, quo possit uti suo privilegio. Clarius exemplum haberi potest in eodem damnato ad mortem. Potest enim contingere, quod habeat peccata reservata, & censuras, à quibus absoluentus esset à Prælo post triduum venturo: Iudex tamen potest nolle expectare, sed exequi hodie, vel cras sententiam; scit enim, quod in eo articulo positus poterit, deficiente Prælo, absolui ab inferiori. Sicut ergo potest Iudex reducere reum ad illum statum, in quo debeat uti facultate accipiendi absolutionem ab inferiori propter necessitatem: sic poterit reducere illum ad necessitatem, in qua utatur facultate sumendi Eucharistiam absque ieiunio. Debet itaque reus seruare ieiunium, ut communicet ieiunus; co tamen ieiunio violato, non video in Iudice, secus in scandalo, obligationem differendi supplicium, ut communicet ieiunus.

Secundum, quod aduertere oportet, est, infirmum debere etiam, quando commode potest, seruare ieiunium ante viatici sumptionem: hoc tamen cum omni moderatione, & suauitate accipi debet; quare si periculum sit, ne vel moriatur, vel rationis usum, aut corporis vires amittat, antequam possit cras ieiunus Eucharistiam sumere, communicandus est hodie non ieiunus. Item si Parochus hodie non potest commode Eucharistiam deferre, antequam infirmus comedat, vel bibat, dari poterit hora magis commoda, etiam post cibum: unde non est reprehendus usus aliquorum Parochorum, qui vespere sero solent alicubi deferre viaticum: id enim faciunt, tum propter maiores occupationes, quibus matutino tempore solent in templo retineri, tum etiam, ut maiori cum decencia sacramentum deferatur, concurrentibus tunc facilius laicis, & rusticis ad illam actionem, quam diurno tempore quo singuli suis artibus, & functionibus occupantur. Minus etiam debet inter Regulares obligari Sacerdos aliquis ad dandum viaticum infirmo ita tunc post mediā noctē, qua hora non potest id cum debita solemnitate, aut absque incommodo regulariter præstari.

SECTIO IV.

Alij casus, in quibus licet absque ieiunio Eucharistiam accipere.

75. *Primum casus est consummandum sacrificium.*
Primus casus est, quando id necessarium est ad perficiendum, vel consummandum sacrificium, ut quando loco vini aquam apposuit in calice, & errorem aduertit post sumptam illam aquam: debet enim apponere iterum vinum cum aqua, & consecrare, ac sumere, ne maneat sacrificium imperfectum. Addunt aliqui, debere illum, quando gustu aquam percipit illam euomere, ne violet ieiunium necessarium. Hoc tamen merito ab aliis rejicitur; tum quia facile eiiceretur cum illa aqua particula hostiæ, quæ in calice erat; tum etiam, quia id absque magna indecentia fieri non posset: Eodem modo, si sacerdos post consecrationem recordetur, se non esse ieiunum, debet prosequi, ut consummet sacrificium. Denique, si post consecrationem sacerdos deficiat, debet ob eandem rationem alius sacerdos substitui, qui etiam non ieiunus (si ieiunus haberi non possit) Missam absoluat, & sacrificium consummet.

Pp Secun

à se consecratis, nec tenetur eas referuare, donec confectur: imo licet recordaretur de nouo peccati post sumptā dimidiam hostiam, non tenetur alterā dimidiam referuare, licet cōmode posset. Nec si recordaretur post sumptum sanguinem ante sumptas alias reliquias, vel fragmenta, quæ maneant, debet ea (licet alias cōmode posset) referuare, vt ab alio statim ibi celebraturū sumantur, sed potest ipse, contritione præmissa, si non sit in statu gratiæ, prosequi & consummare omnia, & eodem modo posset sumere aliquas particulas à se consecratis, quæ ex aliorum communione superfluit, quia totum hoc venit sub consumptione illius sacrificij, ad quā habet ius, eo quod illud incepit. Similiter, si recordetur post consecrationem, se non esse ieiunum, poterit sumere totam hostiam & alias particulas à se consecratis, licet eas cōmode seruari posset; ergo licet post sumptionem hostiæ videat se non esse ieiunum propter ablutionem acceptam, poterit accipere particulas à se consecratis, quia semper retinet idem ius cōsummandi omnino sacrificium, si inceptum, non obstante carentia ieiunij. Cur enim magis obstabit violatio ieiunij consequens, quam præcedens ad sumendam illam particulam, cum vtrouque sit eadem ratio cōsummandi omnino sacrificium.

82. Dices, ergo Sacerdos poterit etiam finita Missa, & reuersus ad sacrificium cōsummare adhuc idem sacrificiū, & sumere particulas, vel fragmenta, quæ remanent ex iis, quæ cōsecrauit. Respondeo, si fragmenta illa non possint cōmode seruari, nec dari alteri Sacerdoti celebraturū, qui eas sumat, posse quidem ab eodem accipi propter reuerentiā sacramentaliā non posse, quia iam cōsectur finita prior actio: quare cōsectur secunda cōmuniō contra præceptū bis non communicandi eadē die. Cōsectur etiam noua cōsummatio præcedentis sacrificij, seu oblatio ex præsanctificatis, sicut quando Sacerdos offerens feria sexta Parasceues ex præcōsecratis à se die præcedenti, adhuc cōsectur ponere, non secundam Missam, (quia illa non est Missa) sed nouam cōsummatioem præcedentis sacrificij, qualem non potest etiam eadem die ponere, sed vnicam solum. Ceterum, dum est in altari, etiam si per populi communionem diu interruperit, potest postea sumere particulas, quæ superfluit ex illo sacrificio, quia adhuc cōsectur perseverare eadem actio, vt diximus.

83. Hinc infero, quod attinet ad particulas non consecratis in illa Missa, eandem esse rationem de Sacerdote, & de Laico cōmunicante: vterque enim debet esse ieiunus, quando illas accipit; vterque tamen potest eas simul cum ablutione sumere, licet ablutio quoad aliquam sui partē prius traiciatur in stomachum, quam aliquæ particulae; id enim non est contra ieiunij debitum. Ratio autem est, quia ieiunij præceptum solum est, vt nihil comedimus, aut biberimus ante sumptionem Eucharistiæ; quod totum obseruatur, quando cum aqua, aut vino sumitur simul Eucharistiæ: tunc enim totū illud ex ablutione, & particulis sumitur vnica sumptione; & ante illam sumptionem homo est ieiunus; ergo est vere ieiunus ante sumptionē Eucharistiæ; cum enim totum illud sumatur per modum vnius, tota etiam erit vnica sumptio, quam debet præcedere ieiunium, licet non præcedat singulas partes illius: sicut quando dabantur species vini consecrati mixtæ vino non consecrato, adhuc sumebatur à ieiunis; quia ante sumptionem illius potus mixti præcedebat ieiunium; & sicut in Parasceue sumitur à Sacerdote ieiuno particula hostiæ consecrata infusa vino non consecrato; quia sumptio illius mixti præsupponit ieiunium.

Dices; quid ergo, si in officio illo Parasceues parti-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

cula adhereret calici, & maneret ibi, sumpto toto vino, posset ne adhuc sacerdos alio vino infuso illā sumere? Videtur enim consequenter ad supradicta non posse; quia in iis, quæ non sunt tunc consecrata, Sacerdos se habet sicut Laicus quoad debitum ieiunij ante sumptionem singularum particularum, quæ seorsum sumuntur: Laicus autem non posset post ablutionem sumere aliam particulam; quia iam non est ieiunus; ergo nec Sacerdos post ablutionem poterit sumere illam particulam.

Respondeo tamen, quod posset, vel digito eam ad-mouendo ad labium calicis, vel certe melius infuso denuo vino, eam sumere; Primo, propter reuerentiā debitam; non posset enim illa particula iam madefacta decenter ibi conseruari vique ad diem sequentem, quā ab alio Sacerdote sumeretur. Secundo, quia licet ipse non consummat sacrificiū præsens, sed hesternum à se, vel ab alio inceptum; vere tamen incepit iam consummare nunc illud sacrificium, & succedit loco Sacerdotis, qui illud obtulit. Sicut autem per consecrationem acquirit ius consummā-ei totum sacrificium, ita incipiendo sacerdotaliter consummare (quæ est actio proprie Sacerdotalis, vt suppono) acquirit ius ad consummandum totaliter, sicut si ipse tunc consecrasset, non obstante defectu ieiunij. Quoties enim redit ad complendum, & consummandum sacrificium, reasumit personam quam dimiserat, atque ideo sicut prius habebat ius ad consummandum totum, sic nunc reasumit idem ius, continuando eandem actionem, quam reliquerat non omnino completam.

Nec refert, quod sit alius Sacerdos celebrans illa die Parasceues ab eo, qui consecrauerat die præcedenti: nam secundus Sacerdos succedit loco prioris, & facit vnum ministrum cum priori in ordine ad complendum illud sacrificium. Sicut quando post consecrationem moreretur, aut deficeret morbo superueniente Sacerdos, subrogatur alius, qui cōpleat, & hic quidem poterit eodem modo, sicut primus, sumere omnes reliquias, & particulas tunc consecratis, etiam post ablutionem; quia succedit loco prioris, qui id poterat, & habet ius consummā-di totum illud sacrificium. Vnde obiter aduerte, diuerso modo se habere Sacerdotem, quando in Missa sumit particulas consecratis, quæ ante erant in pyxide, vt illam purificet, ac quando sumit in Parasceue hostiā heri ab alio consecratam. Nam illa prior sumptio non est vllō modo actio Sacerdotalis, sed sumptio, qualis fieri posset à Laico; nec per illam completur, aut cōsummat sacrificium; tunc enim solū offert, & sacrificat, quod ipsemet consecrauit. At vero posterior est actio Sacerdotalis, per quam Sacerdos perficit holocaustum, & vltimo consummat victimam, sacrificando saltem completiue, vt infra videbimus agēs de sacrificio, quam actionem non posset Laicus exhibere; & ideo, deficiente Sacerdote post consecrationem, debet quæri alius Sacerdos, qui sumat Eucharistiā; quia sumptio illa non solum debet esse sacramentalis, sed Sacerdotalis, hoc est, completiua immolationis; quando autem sumit particulas, quæ sunt in pyxide, ab alio consecratis, non eo animo sumit, vt compleat sacrificium præcedens, nec potest licite eo animo sumere; quia iam offerret saltem inadæquate duo sacrificia; vnde neque etiam si sumeret hodie in Missa particulas à se ipso altera hebdomada consecratis, posset eas sumere animo consummandi sacrificium præcedens, quia iam offerret saltem completiue aliud sacrificium distinctum ab illo hodierno. Vides ergo differētiā inter illas sumptiones; vnde oritur, quod altera possit, altera non possit fieri post sumptā ablutionem;

Pp 2 quia

Instabis.

85.

Respondeo.

86.

Nec refert quod celebras sit alius Sacerdos.

Notandum.

Quomodo una sumptio sit actio sacerdotalis, factus alia.

quia altera sit ex iure consummandi sacrificium, quod acquirit, qui loco consecrantis succedit, & incipit consummare; altera vero non fit ad consummandum sacrificium, sed est solum sumptio sacramentalis, & prærequirit ieiunium naturale, sicut in Laico sumente vnam hostiam post aliam.

87.

Tertius casus est ad vitandam irreuerentiam.

Tertius casus, in quo potest absque ieiunio accipi Eucharistia, est, quoties oportet illam consumere, ad vitandam irreuerentiam, ut si periculum sit, quod deveniat in potestatem infidelium, vel hæreticorum, aut quod cõburatur, vel comedatur à brutis; tunc autem & à Sacerdote, & à Laico (inquit Vasquez) etiã non ieiunio, si nullus Sacerdos fuerit, sumi potest. Sed non video, quò spectet illa limitatio, si nullus Sacerdos fuerit; in illo enim casu, etiã si Sacerdos fuerit ieiunus, poterit dari Eucharistia consummenda Laico ieiunio, & rursus si addit Sacerdos non ieiunus, poterit dari laico non ieiunio; quamvis enim præsentem Sacerdote, non debeat Laicus ipse sibi sumere, sed de manu Sacerdotis, potest tamen Sacerdos tunc vel sibi sumere, vel Laico dare, prout voluerit.

DISPUT. XVI.

De præcepto sumendi Eucharistiæ.

SECTIO I. An sit præceptum divinum sumendi Eucharistiæ.

SECTIO II. Quas personas, & quando obliget hoc divinum præceptum.

SECTIO III. Vtrum debeat, vel possit dari viaticum illi, qui eadem die, ex devotione communicavit.

SECTIO IV. De præcepto Ecclesiastico communionis Paschalis, & annuæ.

DUPLEX potest considerari præceptum, alterum Divinum, alterum humanum; de utroque in hac disputatione dicendum erit.

SECTIO I.

An sit præceptum Divinum sumendæ Eucharistiæ.

I. Fundamentum sententia negantis.

NON pauci negant, dari aliquod Divinum præceptum suscipiendi hoc sacramentum; Alex. Bonaudent. Gabriel in Canon. lib. 87. Ferrar. Sylvest. quos refert Vasquez disp. 2.13. c.1. quam etiam sententiam tenuit S. Thom. in 4. dist. 6. q. unica, art. 2. quæstioncul. 2. & dist. 12. q. 3. art. 2. q. 1. Fundamentum potissimum est, quia eiusmodi præceptum nec sequitur necessariò ex institutione sacramenti, nec colligi potest ex alio capite: Non primum, quia effectus huius sacramenti est augmentum gratiæ, qui non est simpliciter necessarius ad salutem; ergo sicut alia sacramenta, quæ augent gratiam, non sunt necessaria ex Divino præcepto, sic potuit hoc non esse necessarium, sed institui ad maiorem abundantiam, & pro illis, qui ad maiorem sanctitatem aspirarent. Non etiam secundum, quia ex nullo loco scripturæ colligi potest talis necessitas præcepti; ergo absque fundamento adstruitur.

2. Contraria affirmans communis. Vasquez, Suarez.

Contraria sententia communis est, quam, mutato consilio, amplexus est S. Thom. in præsentia art. 1.1. Durand. Palud. Gabriel sibi etiam contrarius in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 2. Rossensis, Caietanus, Ledesma, uterque Sotus, & alij quos referunt & sequuntur Vasquez ubi supra cap. 2. & Suarez in præ-

senti, disp. 69. sect. 1. & eam tenent Recentiores communiter.

Pro hac sententia possumus (ni fallor) adducere meritò Augustinum, Epist. 118. ad Iulianum, c. 1. ubi probat suavitatem, & facilitatem legis Evangelicæ ex eo, quod Christus paucissima, & facillima præcepta iniunxerit, sublati innumeris illis Moisaicæ Legis præceptis; inter præcepta autem paucæ & facilia à Christo imposita numerare videtur præceptum hoc suscipiendi Eucharistiæ. Sic enim ait: *Primo itaque tenere te volo, quod est huius dispensationis caput, Dominum nostrum Iesum Christum, sicut ipse in Evangelio loquitur, leui iugo suo nos subdidisse, & sarcina levi. Unde sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit, sicut est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Communicatio corporis, & sanguinis ipsius, & si quid aliud in Scripturis Canonice commendatur, exceptis illis, quæ servitutem populi veteris pro congruentia cordis illarum, & Prophetici temporis onerabant, quæ & in quinque libris Moysi leguntur, in quibus verbis Augustinus non loquitur de mera institutione Baptismi, & Eucharistiæ, sed de præceptis eorum sacramentorum; assert enim ea solum ad ostendendam facilitatem legis Evangelicæ, in qua Christus paucissima, & facillima præcepta imposuit. Hoc autem ipsum clarius declarat in verbis immediate sequentibus, ex quibus apparet, ipsum solum loqui de præceptis, quorum aliqua paucæ, & facilia dixerat in Scriptura commendari; de aliis vero subdit: Illa autem, quæ non scripserat, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia aluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri; sicut quod Domini passio, resurrectio, & ascensio in celum, & adventus de celo Spiritus sancti, anniverfaria solemnitate celebrantur; & si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacumque se diffundit, Ecclesia. Alia vero, quæ per loca terrarum, regionesque variantur, sicut est, quod alij ieiunant Sabbato, alij vero non; alij quotidie communicant corpori, & sanguini Domini, alij certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo non offeratur; alibi Sabbato tantum, & Dominico; alibi tantum Dominico; & si quid aliud huiusmodi animadverti potest; totum hoc genus rerum liberâ habet observationem; nec disciplina vlla est in his melior gravi prudenti; Christianam quam ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesia; ad quamcumque forte devenierit. Ecce Augustinus clare distinguit inter communionem, & inter vsum communicandi diebus Dominicis, vel singulis diebus illam dicit esse ex præcepto Divino; hunc vero, ubi est illa obligatio, esse ex præcepto humano: supponit ergo, inter Christi præcepta vnum fuisse de communionem corporis, & sanguinis sui.*

Ex scriptura duo loca afferri solent ad id probandum. Primum est ex c. 6. Iohannis in illis verbis: *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quæ verba licet aliquando explicari soleant de manducatione spiritali; hoc tamen non excludit, quin possint etiam, & debeant principaliter intelligi de manducatione sacramentali; cum communi Theologorum notavimus supra disp. 3. sect. 2. & deinde videtur ex Concilio Trident. sess. 13. c. 2. ubi verba sequentia: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me;* adducuntur, & intelliguntur de manducatione sacramentali: in eodem ergo sensu debent intelligi verba præcedentia; atque ideo debent continere ad minus necessitatem præcepti.

Secundum